

KWARTALNIK PEDAGOGICZNY

1970. 3., 4. szám, 1971. 1., 2. szám.

A lengyel nevelésméleti folyóirat 1970. évi 3. és 4. számában közölt tanulmányokat a szerkesztő bizottság részben az UNESCO által meghirdetett Nemzetközi Nevelésügyi Év feladatainak megfelelően válogatta össze. A különböző korosztályok nevelési problémái mellett több tanulmányt közöltek a beteg és sérült lelkialkatú gyermekek nevelésének és oktatásának szakpedagógiai kutatásaiból.

A 3. szám bevezető tanulmányát HENRYK JABLONSKI akkori lengyel felsőoktatási és művelődésügyi miniszter írta (*Międzynarodowy Rok Oświaty w Polsce — Nemzetközi Nevelésügyi Év Lengyelországban*, 3—11. l.), amelyben a miniszter felvázolja az UNESCO erőfeszítéseit az elmaradott és félgyarmati országok oktatásügyének megszervezésére és az analfabetizmus felszámolására, majd részletesen elemzi az UNESCO előtt álló összetett nevelési problémákat. Itt tér ki JABLONSKI Lengyelország e téren nyújtott segítségére, a lénygel szakemberek által elért eredményekre. A tanulmányban a szerző — összehasonlításként — felvázolja a lengyel oktatási rendszerben bekövetkezett szerkezeti változásokat és részletesen szól a technika és a tudomány fejlődésével együtt jelentkező megnövekedett feladatokról és követelményekről.

Napjaink nevelésméleti problémái között fontos helyet foglal el a különféle tömegkommunikációs eszközökkel közvetített ismeretek áradata, illetve az ezekkel összefüggő elméleti és gyakorlati kérdések sokoldalúsága. A korszerű nevelésmélet egyik lényeges feladata éppen ezen ismeretek útján az egyénben kialakult „kép” kutatása. Az elmúlt években e téren is gyors fejlődés következett be és még inkább sarkalatos kérdéssé vált az ismeretáradat szabályozása, irányítása, valamint elméleti kutatásának fontossága. TADEUSZ TOMASZEWSKI tanulmányában (*Elementy przystej teorii wiadomości — A jövőről alkotott kép elemei*, 13—21. l.) a következő századok életéről és a várható fejlődés jellemzőiről kialakított képet vizsgálja szerkezeti, tartalmi, valószínűségi és az általánosítás formai szempontjai szerint. Vizsgálódásánál a szerző saját

felmérésének tapasztalatait dolgozza fel és tárja az olvasó elé.

Ugyancsak napjaink fontos kérdésével foglalkozik a 3. szám több tanulmánya, nevezetesen a beteg vagy szellemileg elmaradott gyermekek szakpedagógiájával, illetve a helyes módszertan kialakításának lehetőségeivel. MARIUSZ MARUKSZEWSKI az aphasiás gyermekek beszédképességének kialakításával, illetve fejlesztésével foglalkozó szakemberek tapasztalatait tárja fel tanulmányában (*Reedukacja mowy u chorych z afazją jako problem pedagogiczny specjelnej — Aphasiás betegek beszédképességének fejlesztése mint szakpedagógiai kérdés*, 22—44. l.). MARUKSZEWSKI a Varsó melletti konstantini állami gyermekszanatórium 324 aphasiás betegén végzett vizsgálat eredményeit összegezi. Csak az igen súlyos eseteknél közli a részletes körképet, a gyógyulásban bekövetkezett javulás adatait, inkább a szakpedagógusok — logopédusok — munkájából von le következtetéseket. Ezeket csoportosítja életkor és a felgyógyulás üteme szerint, majd a statisztika táblázatait összeveti a szakirodalomban közölt eredményekkel.

A fejlődésben, a mozgás- vagy hallászervi megbetegedés miatt visszamaradt gyermekek lélektanát és a velük való foglalkozást vizsgálja tanulmányában HALINA SPIONEK. A varsói Pedagógiai Intézet által végzett országos felmérés tapasztalataiból kiindulva a módszertani következtetéseket összesíti és gyakorlati tanácsokat közöl (*Parcjalne opóznienie rozwoju uczniów szkół podstawowych jako przyczyna ich trudności i niepowodzeń w nauce — A részlegesen visszamaradt általános iskolások tanulási nehézségei és sikertelenségeik okai*, 135—161. l.).

Ugyancsak a pedagógiai lélektanall kapcsolatos JANUSZ REYKOWSKI közleménye is, amelyben az „önjellemezés” nevelő erejét vizsgálja. A különböző korosztályok eltérő módon és színvonalon adnak választ a „mi szeretnél lenni” típusú kérdésekre, de még mélyebb következtetéseket is le lehet vonni az önábrázolásokból, hiszen ebből lemérhetjük a nevelés határfokát. Ennek pedagógiai összefüggéseire, a nevelés feladataira, a gyermek fejlődésével és önállósodásának folyamatával kapcsolatos

elemekre világít rá a szerző, miközben a lélektan és a pedagógia szemszögéből vizsgálja a felvetett kérdést („*Obraz własnej osoby*” — *regulator postepowania — Az önjellemzés mint a viselkedés szabályozója*, 59—77. l.). A pedagógiai lélektan egyik lényeges kérdéséről, a tanulók karakterisztikai tulajdonságának és a tanuláshoz való kapcsolatról szól a következő tanulmány (*Styl ucznia a temperament — A vérmérséklet és a tanulás egyéni stílusa*, 59—77. l.). Ebben JAN STRELAU a vérmérséklettel összefüggő egyéni tanulási stílusokat elemzi, részletesen vizsgálva az aktív és a passzív tanulók helyes és helytelen tanulási módjait. A tanulmány bevezetőjében STRELAU rövid áttekintést ad a témakör szakirodalmából, majd ennek alapján és saját tapasztalatait felhasználva ad módszertani segítséget a gyakorló pedagógusoknak a rosszul, de éppen a vérmérsékletüknek ellentmondó stílusban tanuló diákok helyes tanulási módjának kialakításához. E téren a szerző külön kiemeli a pedagógusképzésben a lélektan oktatásának a fontosságát, színvonalának emelését.

Az általános iskolák alsó tagozatán tanító oktatóknak igyekszik hasznos didaktikai tanácsokat adni RYSZARD WIECKOWSKI (*Koncepcja organizacja pracy dydaktycznej w nauczaniu początkowym — Az elsőtagozati oktatás didaktikai munkájának elvei*, 117—133. l.). A szerző saját tapasztalatai alapján ismerteti a helyes egyéni és kollektív foglalkozás, valamint az egyéni és az osztály egészével való munka ideális feltételeinek követelményeit. JACEK ORZECZOWSKI viszont a korszerű szakemberképzés didaktikai módszertanával foglalkozik, külön-külön szólva a korszerű didaktikai eszközök fejlődéséről, jelentőségükről az oktató munkában és a velük szemben támasztott követelményekről. A szerző a lublini Mezőgazdasági Főiskolán folyó korszerű oktatás didaktikáját írja le, számos didaktikai eszköz képével illusztrálva (*Problemy rozwoju nowoczesnych środków dydaktycznych dla szkoły wyższej — A korszerű didaktikai eszközök fejlődése a főiskolákon*, 99—116. l.).

A Kwartalnik Pedagogiczny 3. és 4. száma két világszerte ismert témával, az osztatlan osztályokban folyó nevelés feltételeivel és a tanyai iskolák oktatásának eredménytelenségének okaival is foglalkozik. Mindkét probléma élénken foglalkoztatja az oktatásügyet irányító elméleti és gyakorlati szakembereket.

LUCJA MUSZYŃSKI tanulmánya előadásként hangzott el a poznańi neveléstudományi konferencián 1968-ban, a szerző az ott felvetett kérdéseket dolgozta ki részletesebben. Tanulmányát az alsó és a felső tagozaton folyó oktatás didaktikai felépítésének alapjai és feltételei szerint tagolja két részre, ezeken belül az egyéni és a kollektív foglalkozások megszervezését mutatja be. Külön kitér a fejlődéslelektani vonatkozásokra, ennek alakulására a fel-

sőbb osztályokban (*Integralne wychowanie i nauczania w klasach wyższych — Osztatlan nevelés és tanulás feltételei az alacsonyabb osztályokban*, 163—182. l.).

A városiasodás és a vidéki falusi központok kialakulása nyomán a tanyákról való elköltözés átalakítja a vidék iskolahálózatát. A nálunk is ismert folyamat lengyelországi tapasztalatait ismerteti tanulmányában ZBIGNIEW KWIECINSKI *Az iskolai eredmények hanyatlása a tanyai iskolákban* (*Problematyka opadu szkolnego we wsi peryferyjnej* 3. sz. 213—227. és 4. sz. 127—145. l.) című kétrészes tanulmányában. Az előbb ismertett folyamat lengyelországi jellemzőinek felvázolása után kitér a még nagyszámú, de egyre inkább elnépteledő tanyai iskolák oktatásának nehézségeire, az ott folyó nevelés általános, objektív akadályozó tényezőire. Százalékos arányban összehasonlítja a városi, a nagyobb falusi és a tanyai iskolák tanulmányi eredményeit, ezekből következtetéseket von le, rámutatva azokra a szociális körülményekre, amelyek a tanyai iskolákban elért rossz tanulmányi eredményeket eredményezik és befolyásolják. Ugyanakkor statisztikai táblázatokban foglalja össze a tanyáról elkerült és tanulmányaikat városi vagy nagyobb falusi iskolákban folytató tanulók javuló tanulmányi eredményeit. Vizsgálódásának másik területe a tanyai iskolákból továbbtanulók nehézségei, a középiskolákból való kimaradásuk szociális és tanulmányi okai. Hasonlóan részletes elemzés alá veszi a tanyai iskolákban oktató tanárok és tanítók szociális körülményeit, szakmai felkészültségüket és főleg a tanerőhiányt reális okait.

Az előbb ismertett tanulmány gondolköréhez kapcsolódik MIKOŁAJ WINIARSKINAK a lakáskörülmények és az iskolai tanulás közötti összefüggést vizsgáló közleménye (*Srodowisko zamieszkania a ucznia w szkole*, 229—238. l.). WINIARSKI saját felmérését felhasználva, statisztikai táblázatokba foglalja azokat a szociális körülményeket, amelyek az otthoni és az iskolai tanulás eredményességét befolyásolják. E téren való elemző kutatását nemcsak a városi iskolák növendékeire terjeszti ki, hanem feldolgozza a vidéki tapasztalatokat is. Külön figyelemmel kíséri az olyan adatokat, amelyek a lakászobák számát, illetve az egy lakásban élőkét tüntetik fel. Vizsgálódásának lényeges területét a családi élet légköre és a szociális körülmények képezik. Ezekből az adatokból igyekszik azután következtetéseket levonni, egyben ismertette az eltérő körülmények között élő tanulók iskolai tanulmányi eredményeit.

Az általános iskolások, különös tekintettel a nyolcévesek közösségi szellemének fejlődését kutatja ELZBIETA ZIOŁKOWSKA (*Badania nad wpływem szkoły na rozwój społeczny i umysłowy dzieci 8 letnich — Az iskola hatása a nyolcéves gyermekek társadalmi és szellemi fejlődésére*,

183—204. l.). A szerző alapos vizsgálódás alá veszi az iskolában szerzett ismeretek és az ott folyó közösségi munka hatását a nyolcéves gyerekek közösségi szellemének kialakítására, illetve fokozatos átalakítására, a 4. számban pedig KAZIMIERZ POSPISZYL az általános iskolás gyerekek helytelen társadalmi magatartásának okait elemzi (*Niektóre przyczyna wadliwych postaw społecznych u dzieci szkolnych — A helytelen társadalmi magatartás néhány oka az általános iskolásoknál, 4. sz. 109—136. l.*). E két tanulmány részletesen feltárja a helyes közösségi munka kialakításának feltételeit, illetve az eredménytelenség okait világítja meg. Mindkét szerző széles körű felmérés alapján statisztikai elemzést ad a témához.

A 4. szám inkább a tanárképzés, a főiskolákon folyó oktatás és kutatás elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozik. WINCENTY OKOŃ *A képzés célja a főiskolákon* című tanulmányában (*Cele kształcenia w szkole wyższej, 3—22. l.*) a fejlődés korszerű követelményeihez igazodó oktatás és képzés alapvető ismérveit, az elmúlt években tapasztalt átforgalmat tekintti át. Különös figyelmet szentel a pedagógusok sokoldalúságra, szilárd szakmai — elméleti és gyakorlati — tudásuk fejlesztésére történet erőfeszítéseknél. A mai ember nevelésének alapvető követelményeit tekinti át KAZIMIERZ WOJCIECHOWSKI *A kulturált ember és a nevelés (Człowiek uspołeczniony i jego wychowanie, 23—40. l.)* című közleményében. Ebben összehasonlítja a kapitalista és a szocialista társadalomban folyó nevelés között alapvető különbségeket, rámutatva az általános és szakmai képzés, valamint a közösségi szellem kialakítása közötti összefüggések lényegére és fontosságára. A szocialista nevelés elemzésénél hangsúlyozza azokat a követelményeket, amelyek nélkül nem lehet kialakítani a fejlett öntudatot, a közösségi szellemet és az élet által megkövetelt sokoldalúságot és felkészültséget. Ehhez ad a szerző az elmúlt évek során megjelent szakirodalomból ízelítőt és módszertani útmutatást mind az elméleti, mind pedig a gyakorló pedagógusoknak.

MARIAN JAKUBOWSKI a tanárképzési általános, szakmai és pedagógiai követelmények megnövekedésének kérdéseire igyekszik választ adni. Az okok feltárása után a tanárjelöltek előtt álló feladatokat, a megnövekedett tananyag mennyiségének csökkentésére tett javaslatokat ismerteti, de kitér arra a kérdésre is, hogy vajon tudós- vagy tanárképzés folyik az egyetemeken? Természetesen az alapos szakmai felkészültség mind tárgyi, mind pedig pedagógiai szempontból lényeges, de a kettő — a tudós- és a tanárképzés — között egészséges arány megteremtését javasolja (*Pedagogiczne kształcenie nauzczyiele na uniwersytetach — A tanárok pedagógiai képzése az egyetemeken, 41—60. l.*).

Szinte az előbbi téma folytatása RYSZARD

WROCZYŃSKI tanulmánya (*W sprawie reformy studiów pedagogicznych — A pedagógiai tanulmányok ügyében, 93—100. l.*), amelyben a szerző röviden áttekinti 1949-től a pedagógusképzés formáit (főiskola, egyetem, nappali és esti tagozatok), majd a képzés túlzásaira és hiányosságaira mutat rá. Statisztikai táblázatokat készített az egyetemi hallgatók és a több évvel ezelőtt végzett pedagógusok között folytatott közvéleménykutatásáról. A szerző arra keresett választ, hogy mit hiányolnak az egyetemi hallgatók tanulmányaikból, mivel szeretnének jobban foglalkozni, míg a gyakorló pedagógusoknál a gyakorlat közben jelentkező képzettségbeli hiányosságokat kutatta. Ezek figyelembevételével tesz javaslatot a pedagógusképzés bizonyos módosítására.

A külföldi szakirodalom és oktatásügy helyzetéből a 4. szám három tanulmánya szól vázlatosan. WERNER DORST az NDK-ban folyó nevelélméleti kutatást vázolja fel és ismereti kutatásaink lényeges területeit (*Likwidowanie rozbieżności między postawą a zachowaniem przez długoterminowe naturalne eksperymenty wychowawcze — Az alapképzés és a nevelés eltéréseinek felszámolása a jövőben, 101—108. l.*), J. J. TOMIAK pedig az angol „sokoldalú” iskolákról számol be (*Szkoly wszechstronne w Anglii, 193—203. l.*) szembeállítva előnyeiket és hibáikat. A franciaországi oktatási reformokról, átszervezési kérdésekről TADEUSZ DOWJAK ír részletesen, rámutatva az 1959—1969 között végrehajtott francia oktatási reformok lényegére, megkeresve a tradíció és az élet által támasztott követelmények közötti összefüggéseket (*Problemy organizacyjne i pedagogiczne reformy szkolnictwa we Francji w latach 1959—1969, 177—193. l.*).

Ma már a korszerű oktatáshoz elengedhetlenül hozzátartoznak a különféle didaktikai eszközök, oktatógépek és egyéb kép- vagy hangátviteli felszerelések. Bár sok helyen alkalmazhatók, mégsem szűntek meg az alkalmazásuk körül dúló viták, amelyeknek gazdasági, filozófiai és egyéb elvi vonatkozásai vannak. PRZEYSŁAW PIETRYK az oktatógépek programozásához ad saját kutatásaiból betekintést, amelyet számos grafikonnal illusztrál (*Zasady dzialania i programowania maszyn dydaktycznych, — Az oktatógépek programozásának és tevékenységének alapjai, 81—92. l.*).

A Kwartalnik Pedagogiczny 1971. évi 1. számának bevezető tanulmányát LUKASZ KURDYBACHA az UNESCO Nemzetközi Nevelésiügyi Événél szentelte, részletesen ismertette azokat a feladatokat, amelyeket az UNESCO az elkövetkező évtizedekben meg kíván oldani az analfabetizmus felszámolása, a korszerű iskolarendszerek kialakítása, vala-

mint a korszerű, a mai élet által megkövetelt oktatási elvek meghatározása érdekében. KURDYBACHA tanulmányának második részében áttekinti Európa szerepét az UNESCO célkitűzéseinek megvalósításában és tömören felvázolja a lengyel oktatásügy fejlődését 1945-től napjainkig (*Węzłowa problematyka Międzynarodowego Roku Oświaty — A Nemzetközi Neveléstügyi Év kulcsfontosságú kérdései*, 3—46. l.).

Az alapkérdések egyike napjaink műszaki-tudományos forradalma és az oktatás kapcsolata. Ezt fejtegeti — különös tekintettel a felnőttoktatásra — elemző tanulmányában TADEUSZ WUJEK (*Kształcenie ustawiczne konsekwencja rewolucji naukowo-technicznej i rozwoju oświaty dorosłych — A műszaki-tudományos forradalom hatása a képzésre és a felnőttoktatásra*, 47—54. l.). Igen lényeges feladatnak tartja a legfrissebb műszaki-tudományos ismeretek beillesztését a felnőttoktatásba és a továbbképzésbe.

Szinte a WUJEK által felvetett kérdéseket dolgozza ki részletesen A. I. MARKUSZEWICZ, aki tanulmányában a műszaki-tudományos haladás legújabb eredményeinek és felfedezéseinek az általános és a középiskolai tananyagba való beiktatásáról szól. A szerző igyekszik pontosan meghatározni az új ismeretek szelekciójának elvét és rámutat az általános és középiskolai tananyag azon helyeire, ahol a tanterv módosítására lehetőség nyílik (*Postęp naukowoteczniczy a nauka w szkole — A műszaki-tudományos haladás és a tudomány az iskolákban*, 91—98. l.).

E témakörhöz tartozik az első szám harmadik tanulmánya is, amelyben MIECZYSLAW LOBOCKI a korszerű technikai nevelés alapelveiről ír (*Technikai wychowawcze w klasie szkolnej — A technikai nevelés az iskolai osztályokban*, 107—118. l.). E tanulmányban a hangsúly nem a tanműhelyekben, a politechnikai oktatásban folyó ismereteken, hanem a reáltantárgyaknak a gyakorlati élettel való összekapcsolásán van.

JAN KANIA közleménye (*Spółeczne uwarunkowanie wyboru zawodniczej szkoły zawodowej — A szakiskolák kiválasztásának elvei és társadalmi feltételei*, 143—156. l.), a szakiskolákba való beiskolázás elveiről szól. Kimerítően ír arról a nálunk is ismert problémáról, hogy vajon a különféle szakiskolákba felvett tanulók valóban megfelelnek-e az ott folyó képzés követelményeinek és helyes volt-e a beiskolázás? A szerző statisztikai felmérés alapján igyekszik választ adni a kérdésre, amelyből éppen a kimaradás mértékéből von le következtetéseket.

Az iskolai munka eredményességének alapjait járják körül a következő tanulmányok. JERZY WOLCZYK a nevelés tervezéséről (*Rola i zadania nauk pedagogicznych w planowaniu oświaty — A pedagógia feladata és szerepe a nevelési tervekben*, 55—66. l.), WINCENTY OKOŚ

a szocialista pedagógia didaktikájának elméleti alapjait vizsgálja a legújabb kutatások tükrében (*Teoretyczne podstawy systemu dydaktycznego w szkole socjalistycznej — A didaktikai rendszerek elméleti alapjai a szocialista iskolákban*, 67—90. l.).

A szocialista öntudatra való nevelés és a hazafiasság kialakításának kapcsolata már az elmúlt években is visszatérő kérdése volt a lengyel neveléstudományi folyóiratnak. Most FERDYNAND INIEWSKI munkatársaival együtt végzett kutatásának eredményeiről számol be (*Kierunki badań dzielności szkoły w procesie wychowania obywatelskiego — Az iskolai munka a hazafias nevelés szempontjából*, 99—106. l.).

Az 1970. évi utolsó számban jelent meg KAZIMIERZ POSPISZYL tanulmányának első része. Most, az 1971. évi első számban, a tanulmány második részében (*Niekłóre przyczyna wadliwych postaw społecznych u dzieci szkolnych — A helytelen társadalmi magatartás néhány oka az általános iskolásoknál*, 119—132. l.) a családi és az iskolai nevelés kapcsolatát, a kettős nevelés káros hatásait vizsgálja a szerző, majd részletesen elemzi a családok anyagi körülményeinek sok esetben meghatározó szerepét a gyermekeknek egymáshoz való viszonyában, valamint a közösségi munkában.

Az iskolai munka eredményessége nagy mértékben függ az oktatás területi körülményeitől. A rossz helyen fekvő iskolai épület, a zajos környezet káros hatással van főleg az általános iskolás gyermekekre. BERNARD KOPCIEWICZ problémafelvető tanulmánya (*Badania wpływu hałasu na prace ucznia w szkole — A zajártalmak kutatása az iskolai munkában*, 157—160. l.) nemcsak iskolaegészségügyi szempontokra hívja fel a figyelmet, hanem a modern lakótelepek iskolaépítésénél döntő körülménynek tekinti a nyugodt, csendes környezet kialakítását. Tanulmányában azt indítványozza; a pedagógusok emeljék fel szavukat annak érdekében, hogy az új iskolákat olyan helyen építsék, ahol a zaj nem zavarja az oktatómunkát, mivel az elmúlt években komoly mértékben emelkedett a zajártalomban megbetegedett gyermekek száma.

Az 1971. év második számában EDMUND KING bemutatja a hagyományos iskolatípusok átalakulását mind a kapitalista, mind pedig a szocialista országokban, egyben megrajzolja a várható továbbfejlődés körvonalait is (*Zmiany w strukturze europejskich systemów szkół średnich — Változások az európai középiskolák rendszerében és szervezetében*, 3—16. l.).

STANISŁAW DOBOSIEWICZ részletes ismertetést ad az olvasóknak arról, hogy mit költött a lengyel állam 1961 és 1968 között az általános iskolák fejlesztésére és az oktatás korszerűsítésére. [*Koszty reformy szkolnictwa podstawowego (1961—1968) — Az általános iskolai reform költségvetése (1961—1968)*] 29—44. l.). Statisztikai táblázatában szemlélteti a szerző a

fejlődést és ugyancsak ilyen módszerrel mutatja be azokat a területeket, ahol további be-
ruházások szükségeseek.

A család és az iskola, valamint az eredmé-
nyes iskolai munka kapcsolatát e számban
több tanulmány elemzi. HELIODOR MUSZYŃSKI
közleményében (*Organizacja życia w rodzinie
i jej wpływ na rozwój umysłowy dziecka — A
rendszeres családi élet és ennek hatása a gyermek
szellemi fejlődésére, 17—28. l.*) a pedagógusok
és az iskolaorvosok tapasztalatai alapján fej-
tegeti a rendezett családi élet fontosságát a
gyermek szellemi fejlődése szempontjából.
Több száz gyermekén végzett vizsgálat alkotja
a tanulmány alapját, amelynek szempontjai
között nemcsak a rossz tanulmányi eredmé-
nyeket, betegségeket találjuk, hanem a bizonyos
fokú szellemi és gondolkodásbeli visszamarad-
ást is. E kapcsolat alapvetően befolyásolja az
iskolai közösségi munkát is, ezzel ANDRZEJ
JANKOWSKI foglalkozik (*Wychowanie uspołecz-
nające w życiu szkoły — A közösségi nevelés az
iskolai életben, 59—76. l.*).

A különböző életkoroktól függő pedagógiai
kérdések is szóba kerülnek e kötetben. A leg-
kisebkek tanításával kapcsolatos probléma
az ábécéskönyvek megírásának elvi alapjainak
a meghatározása. Erről ír részletesen tanulmá-
nyában RYSZARD WIECKOWSKI (*W poszuki-
waniu nowej koncepcji elementarza — Az ábécés-
könyvek új elveinek kutatása, 160—174. l.*).
Az idősebb korosztály, a felsőtagozatosok ok-
tatásának egyik lényeges feladata az életkor-
tól és az érdeklődési körtől függő olvasmányok
kiválasztása. JANUSZ MARUSZEWSKI ugyan-
csak a lengyel irodalomból ajánl könyveket,
de elvi indoklása és módszertana más országok
pedagógusai számára is tanulságos (*Niektóre
zagodnienia literatury dla starszych dzieci i
dorastającej młodzieży — Néhány irodalmi kér-
dés az idősebb gyermekek és a serdülő ifjak szá-
mára, 77—92. l.*).

Napjaink iskolaorvosi és iskolaegészségügyi
problémái közül néhány alapjaiban befolyá-
solja az eredményes oktatómunkát. Ezek
közül az egyik éppen az általános iskolások
beszédhibái. JÓZEF KANIA az alsótagozatos
gyerekeknél végzett logopédiai felmérésről és
tapasztalatairól számol be. Bár a kirívóan
beszédhibás tanulók száma statisztikailag nem
magas, mégis a beszédhibák eredetének egyes
okait tárja fel a szerző, majd a tanulmány
második felében logopédiai tanácsokat és mód-
szertant ad a gyakorló pedagógusoknak (*Ba-
dania logopedyczne w klasie sześciolatków —
Logopédiai kutatás a hat éveseknél, 107—116. l.*).

Két további tanulmány a tanárképzéssel
foglalkozik. MIECZYŚLAW ŚIDOR több lengyel
egyetemen végzett felmérést a tanárjelöltek vi-
lágnézetének alakulásáról. Kérdőívének szem-
pontjai a következők voltak: vallásos vagy
sem, milyen világnézetűek a szülei, milyen
hatást gyakorolt világnézetének alakulására
az egyetemen folyó ideológiai képzés. Felmé-
rését több évfolyamon és több alkalommal
végezte el. Tapasztalatait statisztikai táblá-
zatokba foglalta, és ebből vont le következté-
teket az ideológiai és világnézeti képzés
színterére és eredményességére nézve (*Stu-
denci o kształtowaniu się ich światopoglądu —
Egyetemisták világnézetük alakulásáról, 117—
132. l.*).

A tanárképzés egyik alapkövetelménye az,
hogy a tanárjelöltek valóban alkalmasak le-
gyenek a tanári pályára. EDWARD HAJDUK
tanulmányában e követelmények részleteit
fejt ki, majd összefoglalja a szocialista tanár-
képzés kiválasztási elveit, s az ebből adódó
feladatokat (*Zbadan nad wyboru zawodowu
nauczycielskiego przyczynęk metodologiczny —
A szaktanári kiválasztás elvei és módszertana,
145—159. l.*).

KAPRÓNCZAY KÁROLY